

Erdélyi csillagok (szerk.) Kovács László. Irták: Bánffy Miklós, Bíró Béla, Bisztray Gyula, Gál István, Kótay Pál, Ortutay Gyula, Szabó András, I. Szemlér Ferenc, Tavasz Sándor, Vásárhelyi Z. Emil, Vita Zsigmond — (Révai. 1943. 285. old.)

Nemcsak a pedagógus, de más szaktudományok művelője is érdeklődéssel fogadja ezt a művet, mely jeles tudósoknak és művészeknek élet- és jellemrajzában az erdélyi lélek sokoldalú érdeklődésének és állandó szellemi éberségének bizonyítékait tárja elénk. A sajátos célzatú mű azokat a régi tüzeket éleszti, s a múlt fátyolai mögül azokat a csillagokat bontja ki, amelyeket valamikor a szellem gyújtott meg itt, s amelyek azóta felettünk fénylenek.

A tanulmányok felölelik hősük életrajzát, de elsősorban művelődéstörténeti jelentőségükre terjeszkednek ki. — Apácai Csere Jánosban megismerjük a széles érdeklődési körű pedagógiai író, aki azonban főleg, mint kulturpedagógus számottevő. — Bethlen Miklós memoáriró munkásságának személyi és lélektani hátterét kapjuk. — Különös tiszteletet ébreszt azoknak a tudósoknak életműve, akik mostoha körülmények között is kitartással és áldozatos odaadással dolgoztak az erdélyi magyarság kulturális emelésén. Ilyenek Orbán Balázs, Benkő József, Kriza János. Míg viszonylagos elismerés jutalmazta Pápai-Páriz Ferenc, Rácz Sámuel és Jósika Miklós törekvéseit. — A művészetkedvelő olvasók bizonyára érdeklődéssel fognak hallani Sikó Miklósról, Barabás Miklósról és Székely Bertalánról, akiknek nevéhez az erdélyi szépművészet fellendülése fűződik. — Tanulságos szempontokat vett fel ifj. Wesselényi Miklós társadalmi szereplésének helyes értékeléséhez az a néhány oldal, ahol Gál István Wesselényi egyéniségét, politikai elveinek és közéleti alkotásainak alapján iparkodik megrajzolni.

Az érdekkeltő jellemképek olvasását azzal az érzéssel fejeztük be: bár folytatódna ez a dicséretes kezdeményezés. A könyv u. i. a maga nemében és műfajában régi hiányt pótol. A tapasztalás is bőven bizonyítja, hogy nagyjaink életművének ilyen jellegű szintetikus ábrázolása a legszelesebb körű olvasórétegekhez tud szólni. De egyben hasznos anyagot nyújt a mű előadók számára és az önképzőkörök iskolai munkához is.

A könyv izléses kiállítása azt igazolja, hogy megkötött, sőt szűköss nyersanyagi viszonyok között is lehet könyveket — leleménnyel — tetszetsős kivitelben és választékos formában megjelentetni.

Augur.

Berg Pál, Az angol nyelvtanítás útja a magyar iskolában. (Szerző). Budapest, 1943. (IV, 84; bibliogr. 49—84.)

Pedagógiai és kultúrtörténeti célkitűzésű tanulmány. Írója, a hazai anglistika legfiatalabb képviselője, az angol nyelv elterjedését kutatja a nyelvtanítás adatainak megvilágításában. Jegyzetei és Forrásai csáknem felét teszik ki írásának: kimerítő és lankadatlan alaposság vezet. Gondosságát előadásmódja is mutatja. Egyszerű, átlátszó, világos nyelven ír. Mértéktartása, hűvössége, finom tartózkodása után ítelve az angol stílus legjavát tartotta maga előtt mintának.

Korok szerint ismerteti az angol nyelvtudás céljait. A 17. sz-ban kezdődő intenzívebb érdeklődés a protestáns teológia szolgálatában áll. Ennek helyébe az irodalmi és gyakorlati érdeklődés lép s ennek hatása alatt a beszívárgó nyelvemesterek kialakítják a lélektani módszert. A gyakorlati érdeklődés egyre fokozódik és ezt a szükségletet elégítik ki és szélesbítik a nyelvemesterek. Részletelesen ismerteti napjainkban a nyelvtanítási problematika tisztázódását és az 1924-es reform alapjának lerakását.

Szerzőnk történelmi adatainak gazdagságát egy világnézeti képbe foglalja össze és ezáltal szerves módszertani egységbe hozza bőséges adattárát. Az oktatótevékenység célját és módszerét az oktató világnézetére vezeti vissza: a realista és az idealista etikai magatartás határozza meg végül is a metafizikai alapokon nyugvó oktató-nevelő elgondolásokat. Ezen elv megvilágításában plasztikusan helyezkednek el adatai az egyéges történelmi kép kialakulásában.

Hervei Géza

Vicsay Lajos, *Történelmi Olvasókönyv a magyar történelem tanításához.* (II. Átdolgozott kiadás. 1. kötet. A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára. XXXII. Szeged. 1943. 336 old.)

Vicsaynak a magyar történettanítás számára készült Olvasókönyveiről lapunk már két alkalommal megemlékezett. Rámutattunk a mű pedagógiai jelentőségére, mely elsősorban a mult történelmi levegőjének megéreztetésében van. Így az Olvasókönyv a szemléltetés és élményszerűsítés kérdésében nyújt a tanárnak segítséget.

Most inkább a mű tartalmát ismertetjük. A szerző a magyar történelem korszakai szerint csoportosítja az egyes eseményekről, vagy személyekről szóló szemelvényeit. Anyagát feljegyzésekből, tudományos művekből, de legnagyobb mértékben történelmi regényirodalmu művekből merítette.

A volgai magyar alakját Beöthy Zsolt írása alapján ismerjük meg. A pogány és középkori magyarságot Deér József és Torday Ányos elbeszélése nyomán állítja elénk. A keresztes háború rajza Márki Sándor tollából való. Az első hazai nyomda működését Szentkúthy Pál művéből vett szemelvény ismerteti. A renaissance életére Berczeli leírása vet fényt. A török hódoltság és a Barokk világ művelődési képét Szekfi tartalmas írása eleveníti meg a növendékek előtt.

Ezek azonban csak a szakkönyvekből vett szemelvények. Melletük a szépirodalmi alkotásoknak, a történelmi regényeknek hosszú sora található Vicsay Olvasókönyvében. Alsóbb osztályokban inkább ezek, érettebb fokon pedig az előbbiek is sok tárgyi okulást és érzelmi finomodást jelentenek. A hivatott íróművészek alkotásaiban az elmúlt idők szelleme, sajátos ódon hangulata és történelmi atmoszférája szinte a közvetlen élmény varázsával hat a növendékekre.

A művet ajánlani nem szükséges: magáért beszél!

— fy.